

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XX. De Fevdis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

jure emphyt. Utriusque ratio in eo consistit, quòd emphyteuta non denunciando pretium, aut non solvendo canonem, videatur dominum directum contemnere; atque idcirco rectè puniatur in privatione juris sui, *arg. tit. 2. 4. vers. denique lib. 2. Feud.* Ut hinc pulchrè inferant Doctores, quòd, si emphyteuta rem magni valoris pro pensione minima in emphyteusi possidens cesserit prædicto tempore in solutione pensionis, res nihilominus in caduci causam veniat, & pleno jure ad directum dominum revertatur. Jul. Clar. d. 5. *Emphyteusis, q. 8. vers. sed pone, Bald. ad Auth. Fraterea n. 3. C. De sacros. Eccles.*

Atque hæc pœna statim ipso jure infligitur, etiam nullâ præmissâ monitione, cum dies inter-

pellat pro ipso domino, *text. hic & in d. l. 2. C. De jure emphyt.* Addit tamen hic textus noster. *nisi ceteri satisfactione postmodum sibi consulere studuissent:* cujus hic sensus, quòd post elapsum biennium possit emphyteuta purgare moram suam, statim offerendo canonem nondum solutum; idque in emphyteusi Ecclesiastica constitutissimum est, *per text. nostr.* Non autem idem concedendum est in emphyteusi sæculari, in qua non est admittenda illa purgatio moræ, propterea quòd in ea biennium, sed triennium præstitutum sit, antequam ob non solutum canonem possit emphyteuta expelli; atque sic longius tempus in emphyteusi sæculari loco purgationis moræ statuendum non est.

IN TIT. XIX. DE RERUM PERMUTATIONE.

SUMMARI A.

1. Permutatio quid, & quarum rerum.
2. Res sacra & spirituales quatenus permutari possint.

Inter contractus innominatos principem locum tenet permutatio, quâ una res datur pro alia qualicumque. Nam permutationem non contrahi tantum, cum species pro specie datur, sed & cum species pro genere, vel genus pro genere, vel quantitas pro quantitate, veluti decem modii frumenti pro decem doliis vini, adversus Bartolum obtinuit. Estque species alienationis: unde quemadmodum res Ecclesiasticæ, sive immobiles fiat, sive mobiles, quæ servari possunt, regulariter alienari prohibentur, ita & permutari; saltem non nisi ex justa & legitima causa, debitisque solemnitatibus adhibitis, *c. 1. 2. 3. & 4. h. tit. & dictum est sup. De reb. Eccles. alien. vel non.*

3. Quæ situm fuit de rebus sacris & spiritualibus,

uti sunt beneficia Ecclesiastica, jus patronatus, jus decimarum & c. an aliquo casu permutari possint. Et certum est, promiscuam harum rerum permutationem fieri non posse, sed talem, per quam res sacrae aut spirituales cum aliis rebus sacris aut spiritualibus commutentur, ita ut functionem & conditionem suam retineant, & possessorem tantum mutant, idque ex peculiari Canonum permissione ac præscripto. Ita due Monasteria, quæ singula sibi parochias annexas habeant, possunt eas inter se permutare; licet etiam altera ratione possessionum alteri præponderet, in cuius rei recompensationem potest alteri eo nomine refundi certa pecuniæ quantitas, *s. Ad questiones 6. h. tit.* quia pecunia illa non habet rationem pretii respectus rei spiritualis, id est non numeratur pro re spirituali, scilicet pro Ecclesia, sed pro fructuoribus prædiis sive possessionibus. An verò Clerici beneficia sua inter se permutare possint, & qualiter, vide C. Canif. in Summa lib. 111. tit. xiiii. V. A.

IN TIT. XX. DE FEVDIS.

SUMMARI A.

1. Feudum quid?
2. Feudum quatenus sit beneficium.
3. Feudum etiam pecuniâ acquiri potest.

4. Consistere debet in re immobili, & qua vice rei immobilis est.
5. Cur non in re mobili.
6. Nonne usufructus in descriptione feudi venit dominium utile.

Z 2

7. Hæc.

7. *Hereditum appellatione in materia feudi non continentur famina.*
8. *Famina in feudiis cur non succedant.*
9. *Quando ad successorem feudi admittantur.*
10. *Quid si famina ab initio investita filius ex se reliquerit?*
11. *Quid si reliquerit masculos & feminas?*
12. *Famina semel exclusa per masculum an conceatur perpetuo exclusa?*
13. *Feudum regulariter perpetuum esse debet.*
14. *Finalis eius causa est prestatio fidei & debitorum servitiorum.*

Hic Tit. duobus Capitulis constat: uno con-
nectur casus singularis, quo non tenetur
creditor fructus feudi pignori sibi obliga-
ri imputare in sortem, *contra text. in l. 1, §. 1, C. De pign. ad & in c. 5, inf. De pignorib.* Altero agi-
tur de alienatione feudi, quatenus ea permessa
est Prelato Ecclesie. Utrumque separatim ex-
plicabimus; si tamen prius quaedam pramiseri-
mus, quæ ad plenioris & exactioris rei cog-
nitionem pertinent.

Iraque à definitione feudi ordiamur, quam his
verbis tradit *text. in tit. 2, lib. 2, Feud.* Feudum
est beneficium, quod ex benevolentia ita datur
alicui, ut proprietates quidem rei immobilis bene-
ficiatæ penes dantem remaneat, usus fructus verò
illius rei ita ad accipientem transeat, ut ad eum
heredesque suos masculos sive feminas (si de his
nominatim dictum sit) in perpetuum pertineat,
ad hoc, ut ille & sui heredes fideliter domino
serviant, sive servitium illud nominatim, quale
esse debeat, sit expressum, sive indeterminatè sit
promissum. Hæc definitio sive descriptio pleris-
que nimis proluxa videtur, ac proinde novam
eamque brevioris conscribunt. Nos tamen à
predicta descriptione textus non discedamus,
etiam totam feudi naturam, ut communiter con-
cedi solet, nobis ab oculos ponat: quam, ut re-
ctius assequamur, necesse est singulas descriptio-
nis partes explicemus.

Igitur loco generis est, *beneficium*, quod nihil
aliud est, Seneca auctore, quam benevola actio
tribuens gaudium capientibus, *tradit idem text. in
d. tit. 2, 3.* Quo fit, ut rectè è numero feudorum
explodatur pignus, quod eo pacto creditori da-
tum est, ut, nisi pecunia constitutâ die solva-
tur creditori, cedat loco feudi; cum hoc casu non
amore aut benevolentia, sed necessitate quadam
constituatur feudum, *contra naturam sui gene-*

ris, quod est beneficium, *text. est in tit. 27, lib. 1, Feud.* Neque tamen hanc benevolentiam ita stric-
tè interpretamur, ut ea debeat esse merè &
omniò gratuita; sed sufficit eam habere aliquam
rationem beneficii, ita ut ex benevolenti animo
profecta accipientem gaudio perfundat, sicut
habet definitio beneficii jam allata; & eleganter
probat *text. in l. 3, D. De obsequ. parentib. & patr. prest.*
Unde absurdum non est, si quandoque feu-
dum pecuniâ aut aliâ re quâpiam adquiratur, *ut in
tit. 7, 20. & 24, lib. 1, Feud. in c. 15, lib. 2, Feud.* Ad-
deò, ut nihil interfit, pretium, quod pro feudo
datur, eius æstimationem adæquet, aut etiam ex-
superet & excedat; dum tamen id fiat benevolè
& cum gaudio recipientis; si quidem contractus
potissimum ex mente contrahentium metimur, *l. Semper D. De R. l. §. 1, C. De contrab. emp. & vend.*

Secundo loco positum est in descriptione feu-
di, *proprietates rei immobilis*; quia feudum non nisi
in re immobili potest consistere: ea enim sola ad
hæredes utiliter & in perpetuum transit. Nomi-
ne autem rei immobilis non solum venit, quæ
proprie immobilis est, veluti prædium, tam ur-
banum quam rusticum, verum etiam quæ vice rei
immobilis fungitur, sicut cum de camera, id est
ætarario, vel de caverna, id est, cella vinaria feudum
conceditur, *tit. 1 lib. 2, Feud.* Idem est de annuo
reditu; nam & hic inter immobilia censetur, *c. 1, §. 9. De verb. sig. in Clem. & in Nov. 7, in princ. §. 1.* Im-
mobilia loco sunt iurisdictionis, Regnum,
Ducatus, Comitatus, aliaque similia, quæ & in
feudum rectè dantur, *c. Si diligenti 17, sup. De pre-
scrip. c. 2, §. 6, De sent. & re jud. in Clem. tit. 14, lib. 1, Feud. & tit. 10, lib. 2, Feud.*

Quare rei immobilis nullum feudum contra-
hi potest, eò quòd eius usus consumptio sit &
nullam perpetuam causam habeat; ita ut cum uti-
litate ad hæredes transmitti possit. Neque mo-
vet, quòd cautio Senatusconsulti in rebus mobi-
libus, quæ usu consumuntur, quâsi usum fructum
constituat, *§. 3, Inst. De usufr. & toto tit. D. De usufr. earum rer. quæ usu consumuntur.* quia hæc cautio tan-
tùm locum habet in usufructu, qui naturâ suâ
perpetuus non est, sed cum persona usufructuarii
extinguitur, *§. 4, Inst. d. r.* Feudum verò in perpetuum in hæredes transfunditur, sicut constat ex
descriptione feudi supra allatâ.

Subsequitur in descriptione feudi, *usum fructum*
verò illius. Per usum fructum intellige utile domi-
niû, prout rectè interpretatur Bald. in prælu. feud.
num.

num. 27. quia ex omni perpetuo contractu utile dominium acquiritur, quo datur in rem actio, l. 1. §. un. D. Si ager vestig. id est, emphyt. per C. l. 1. §. 3. D. De superfic. Si enim proprius usufructus intelligeretur, feudum neque in heredes transitorium esset, neque in perpetuum. Usus est autem, eo descriptionis feudi Auctor, quod aliud nomen commodius non occurreret, forte nondum inventa distinctione directi & utilis domini, quam postea doctrinae causa excogitarunt Interpretes. Itaque proprietatis nomine designatur dominium directum, usufructus vero utile dominium.

7 Quarto subiungitur in eadem descriptione, ut ad eum heredesque suos masculos sive feminas, &c. Quibus verbis aperte insinuat, in materia feudali heredum appellatione non contineri feminas, probat etiam textus in tit. 13. lib. 1. tit. 34. §. 2. vers. profecto lib. 2. Feud. Secus accidit in bonis allodialibus, id est, non feudalibus, in quibus femina simul & a quo jure cum masculis succedunt, l. Inter 11. C. Fam. eris. l. 4. C. De lib. prater vel exhered. C. No. vel 1. 8. e. 4. † In feudis idcirco aliter receptum est, ut mares, debita servitia dominis exhibere possint, l. 36. lib. 2. Feud. nam neque arma tractare, neque ob pudorem femineum publico carui possunt interesse, l. 2. §. 1. C. De his, qui rem stat. imper. neque etiam dominis consilium constans & solidum subministrare, aut secretum ejus continere, l. 4. C. De sponsalib. Bald. ad l. 2. num. 7. C. De ius. & legit. lib. Quae abhorrent à propria & vera natura feudi, sicut constat ex fidelitatis sacramento, quod praestant vasalli dominis suis, tit. 5. cum tit. 6. C. 7. lib. 2. Feud. Quare mirum non est, si à successione feudi rejiciantur feminae: siquidem beneficium, quale est feudum, datur propter officium, tit. 21. lib. 2. Feud. † Nisi (ut in descriptione additur) nominatim de feminis dictum sit: nam hac specie in successione feudi admittuntur feminae, ut probat text. in tit. 6. §. 1. C. in tit. 8. §. 2. lib. 1. Feud. Cum enim quilibet rei suae moderator & arbiter sit, l. 21. C. Mandati, potest is, quam vult, rei suae legem imponere, l. 1. D. De solut. l. Legem. C. De pact. C. l. In traditionibus 48. D. eod. Sibi que imputet dominus, quod temere mulierem in beneficium feudi admisit, arg. §. fin. Inst. De societ. C. l. Cum mandatu 23. D. De minorib. Quod tamen cum hoc temperamento exaudiendum est, ut tunc succedant feminae, cum nullus extat masculus ex primo investito, d. §. 1. C. d. §. 2. tit. 6. C. 8. lib. 1. tit. 11. C. tit. 17. lib. 2. Feud. nam semper mares praefereandos esse feminis, dicitur ipsius

feudi natura propria, & praesumpta domini intentio, qui in dubio potius censetur masculos praetulisse feminis: quippe cum per masculos ipsi melius, & securius sit consultum, ex ratione supra allata. Dixi, in dubio; si enim expresse contaret, dominum voluisse a quo jure feminas una cum masculis succedere in feudum, omnes pariter & aequaliter succederent; cum hac specie cesset praesumpta intentio domini, & sibi imputet, quod & feminas in successione feudi sibi adsciverit; habebitque locum haec juris regula, Quod quis ex culpa sua damnum sentit, non intelligitur damnum sentire, l. 203. D. De De R. l.

Sed quid, si femina à principio fuerit investita, 10 atque filias ex se reliquerit? Et dubium non est, has matri succedere in feudum, per text. in tit. 30. lib. 1. de Feud. cum feudum in principio hac succedendi qualitate sit affectum, arg. l. Qui quatuor. C. §. 5. D. De leg. C. fideicom. lib. 3.

Quod si vero mater masculos & feminas simul 11 reliquerit, idem ordo servabitur, qui superiori casu, hoc est, ut feminae, non nisi deficientibus masculis, admittantur in feudum, d. tit. 30. lib. 2. Feud. Ut hac ratione quam minimum à propria natura feudi recedatur, quae haec est, ut ante dixi, ut ad masculos potius, quam ad feminas feudum transmittatur, tit. 3. §. 3. lib. 1. Feud.

Cæterum hic quaestio est, An femina semel 12 exclusa per masculum, perpetuo censetur exclusa; ut, v. g. feudum concessum est vasallo pro se & descendens, masculis & feminis: accidit, quod vasallus decedens reliquerit ex se filium, & filiam. Filio mortuo sine liberis, filia cupit admitti in successione feudi; quaeritur, an audienda sit? Quod putat Soneb. multis alijatis argumentis, in comment. suo ad Jus Feud. p. 9. num. 128. cum aliquot seq. quae, cum parum urgeant, non lubet hic repetere. Praecipue vero allegat text. in tit. 14. lib. 1. Feud. ubi ex sententia Soneb. feudum concessum pro masculis & feminis descendens aequiparatur novo feudo, dato duobus fratribus, eâ lege, ut sibi invicem succedant: at vero eo in textu frater fratri defuncto succedit propter adjectum pactum; ergo similiter femina fratri suo defuncto. Verum si rectius mens d. tit. inspicatur, alia ejus sententia erit: tantummodo aequiparatio in eo vertitur, quod, sicut frater ex pacto succedit fratri in feudo novo, alias cessante pacto non succedens, tit. 12. lib. 1. Feud. Ita quoque soror succedat ex pacto, deficiente fratre. Adducit etiam text. in tit. 11. C. 17. lib. 2. Feud. item in tit. 8. §. 2. lib. 1. Feud.

Sed ex his textibus non nisi argumentum ducitur a contrario sensu, quod etsi alias validum & receptum sit à jure, per text. in l. 1. in pr. D. De off. ejus cui mand. est jurisd. & in c. 7. §. fin. sup. De his, qui fiunt à prel. sine consens. Cap. tamen non procedit, ubi contra sensum contrarium extat expressum jus, quo diversum statuitur, sicut latè tradit Nicol. Everard. in Loco à contrario sensu. Siquidem absurdum est, per contrarium sensum, qui tacite elicitur, derogari juri expresso: at expressè constat fæminas semel per masculum exclusas, perpetuò exclusas intelligi, per text. in tit. 6. §. 1. lib. 1. Feud. quo loco his verbis inquit: *Quin etiam, si quis eo tenore feudum acceperit, ut ejus descendentes masculi & femina illud habere possint, relicto masculino, ulterius femina non admittuntur;* ubi verbum (ulterius) includit etiam tempus post mortem masculi, per quem exclusa fuit fæmina. Ita quòd obitus masculi nihil patrocinetur fæminæ, ex mente Baldi, Iser. & Baronis Schenck, *ibi id* quibus & communis Dd. sententia suffragatur apud Curt. Jun. in tract. feud. in prima parte tertia part. princ. num. 32. Et ratio est, quia semel extinctum est jus ipsius fæminæ per existentiam masculi, unde hujus morte non reviviscit, argum. l. 17. §. 7. D. Ad Senat. Trebell. & l. 2. C. De posth. hered. instit.

13 Quod autem additum est in descriptione feudi, quòd illud ad vasallum, heredesque ejus, in perpetuum pertineat, id regulariter verum est: nam quædam sunt feuda, quæ non perpetuò, sed ad tempus constituuntur, vel quia eorum talis natura est, vel ita conventum est inter dominum & vasallum. Natura, veluti est feudum gattaldia, quod scilicet alicui ratione administrationis bonorum, & feudum guardia, quod arcis vel terri-

torii tuendi causâ conceditur: item, quod loco mercedis datur pro præstanda opera; hæc enim feuda anno elapso revocari possunt à domino, quia hæc natura inest his feudis, per text. in tit. 1. lib. 1. Feud. Conventio dubium non est, ad certum tempus dari posse feudum, cum pacta adposita legem dent contractui, & servanda sint, l. 1. §. 6. D. Depos. l. Contractus 23. & l. Semper 34. D. De R. l.

Ultima descriptionis verba hæc sunt: *ad hoc, ut ille, & sui heredes fideliter domino serviant.* In quibus verbis feudi finalis causa continetur & explicatur: nam in eum finem feudum conceditur, ut fidem & obsequium, quasi compensationis vice, domino retribuat, idque facturum jurisjurandi religione (quod vocamus juramentum fidelitatis) sic obstringat: illud enim præcisè cogitur subire vasallus, & fideliter exequi, tit. 3. §. un. lib. 2. junctio tit. 21. lib. 1. Feud. Obsequium autem illud quandoque simpliciter sive indeterminatè promittitur; & tunc tenetur vasallus domino suo præstare consilium, auxilium, ceteraque, quæ continentur in tit. 5. cum 6. & 7. lib. 2. Feud. Quandoque verò certum & determinatum obsequium promittitur; quo casu ad alia obsequia non obligatur vasallus, sicut constat ex descriptione feudi, & latius comprobatur Baro Schenck. ad tit. 23. lib. 2. Feud. Ubi etiam eleganter tradit, feudum simpliciter concessum intelligi, secundum receptam loci consuetudinem, aut eâ cessante, secundum regulas communes placitorum feudalium, per text. in tit. 2. §. 2. lib. 2. Feud. Facit text. opt. in l. D. De evict. & in l. 3. D. De reb. cred. si cert. per. His igitur præmissis adgrediamur explicationem Cap. nostri 1. hujus tit. nostri.

In Cap. primum.

SUMMARIA.

1. Fructus ex feudo pignori obligato an imputentur in sortem.
2. Creditor fructus pignoris imputat in sortem.
3. Nisi aliud pactioe antichresios convenorit.
4. Qua tamen conventio prohibita est jure Canonico.
5. Fructus feudi oppignorati cur non imputentur in sortem.
6. Vasallus an invito domino resutare feudum possit?

17 **F**Acti species hæc præponitur. Episcopus Mariensis dederat mutuò Mævio certam pecu-

niam quantitatem, recepto in pignus feudo, quod idem Mævius ab Ecclesia Mariensi detinebat. Quæ situm fuit, utrum fructus ejusdem feudi teneatur Episcopus Mariensis in sortem imputare, hoc est, in extenuationem pecuniæ mutuò acceptæ? De qua re consultus S. Pont. rescribit hoc 6. nostro, quod non teneatur imputare in sortem, ut tamen interim Mævius, donec mutuum refundat, immunis sit à præstatione servitii feudalis. Hactenus facti species.

Dubitationis ratio non minima suberat: ¶ nam expressi juris est, quòd creditor pignus accipiens

coga,

cogatur fructus ejusdem in diminutionem sortis referre, non tantum perceptos, sed & quos percipere poterit, *text. est in l. 2. & in l. fin. C. De pig. act. & in c. 6. inf. De pignorib.*

Verum quidem est, ubi in pactionem deducti sunt fructus pignoris, quod si scilicet hi, donec pecunia solvatur, cedant lucro creditoris loco usurarium, valere hanc conventionem de jure civili, quam vocamus *ἀντιχρησίων*, id est, contrarium usum, quia pro usu pecuniæ recipit creditor e contra usum pignoris *per text. in l. Si us qui 11. §. 1. D. De pig. & hypoth. in l. Si pecuniam 3. D. De pig. act. & in l. Si ea lege 17. C. De usur.* † Sed id de jure Canonico minimè permittitur, eò quod hæc conventio sit usuraria, ac proinde prohibita etiam de jure divino. *c. 1. in pr. & c. 2. junct. c. 4. inf. De usur. & ad d. c. 1. notant Panorm. & Aug. Berojus, item Costal. ad d. l. 33. & confirmat can. 1. cum seq. xiv. quaest. 3. Si fœneraveris homini inquit *text. in c. 1.* id est, mutua tuam pecuniam dederis, à quo aliquid plus, quam dedisti, expectes accipere, non pecuniam solam, sed aliquid plus, quam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quodlibet aliud, si plus, quam dedisti expectes accipere, fœnerator es, & in hoc improbandus, non laudandus, *ita text. in d. c. 1.**

Quare etsi Episcopus Mariensis hoc textu nostro pactus fuisset, ut fructus feudi in pignus accepti cederent lucro Ecclesiæ, donec mutuum restitueretur, non tamen idcirco videbatur eos lucrari posse, *propter text. jam alleg.*

Nihilominus, us non obstantibus, contrarium rescriptum est hoc textu nostro, quod videlicet idem Episcopus licet percipiat & retineat fructus feudi pignori obligati. Idem extat *in c. Conquestus 8. inf. De usur.* In cujus reddenda ratione variè laborant Interpretes. Glossa *hic in V. immuni*, hæc rationem tradit, quod illud receptum sit in favorem Ecclesiæ, ut eò citius feudum ad Ecclesiam redeat, quasi aliud in laico sit observandum. Sed commentum hoc Glossæ rectè rejicit Panorm. *hic num. 5.* si enim semel legitime concessum est feudum, non debet ideo committi usura, ut Ecclesia eò citius recuperet feudum: cum ne quidem pro alterius vita conservanda sit exercenda usura, *d. c. 4. inf. De usur.* Et certè propter scandalum, hoc genus usurarum magis interdicitur est Clericis, quam laicis, *c. 2. inf. De usur. junct. c. can. Fratris 11. xli. quaest. 2.* Alias rationes vide *hic* apud Panorm. & Joan. ab Imola. Ceterum verior ratio est, quam ex Hostiensis tradit

idem Panorm. quod scilicet id accidat propter naturam ipsius feudi, cujus directum dominium manet penes ipsam Ecclesiam: unde, si utile recurret ad Ecclesiam ex voluntate vasalli, consolidatur quodammodo utile dominium cum directo. Ut in ipsa Ecclesia non tam dicatur percipere fructus ex re aliena, quam ex propria, cum ipse vasallus interim liberetur ab obligatione, quæ Ecclesiæ tenetur. Quam rationem sequi & probare videtur Panorm. & Imola *hic*, ita ut non tantum ea militet in feudo ab Ecclesia concessio, verum etiam à laico. Non me latet, Did. Covarr. magni iudicii virum aliam hujus rei rationem tradere *lib. 3. Var. resol. c. 1. num. 4.* sed quæ rem nimis restringat. Existimat enim is, ex sententia Imolæ & aliorum, idcirco fructus feudi cedere ipsi domino, & non aliter, quam cum onus sive servitium, quod interim à domino remittitur, æquipollet fructibus, vel quatenus cum illis concurrat; aliàs fructus domino non cedere, absque labe usuræ. Quæ ratio in se verissima est, sed nimium, ut dixi, rem restringit. Etenim opinor, etiam si fructus onus servitii excesserint, non ideo tamen magis teneri dominum ad restitutionem excessus, vel ut eum in sortem imputet. Cum enim interim, donec mutuum refundat vasallus, non obligetur ad ullum servitium feudale, cujus causâ feudum accepit, non video, cur non, remittente domino servitium vasallo, rursus e contra dominus feudum licetè possideat, & simul lucratur ejus fructus, eò cessante causa cessare debeat effectus, *cap. 60. sup. De appellat. Andr. Tiraq. in tract. Cessante caus. num. 198.* Quamvis non negaverim Covar. rationem magis securam esse: verum Hostiensis ratio magis convenit textui, qui simpliciter loquitur, nullâ comparationis sive compensationis fructuum cum onere servitii mentione factâ. Interim meminisse oportet, quod, si feudum curâ & industria vasalli fructuosius redditum sit, quam fuerat tempore investituræ primæ, hoc casu fructus non integri cedant domino, sed revocentur ad quantitatem ejus temporis, quo primum concessum est, ut sic superflui fructus ipsi vasallo reserventur; hoc enim suadet æqualitatis ratio.

Occasione textus nostri, quo vasallo permittitur feudum in pignus concedere ipsi domino, controvertunt hic Doctores, An vasallus invito domino, refutare possit feudum suum? Quod negat *hic* Panorm. *arg. text. in l. Imperator 70. §. 1. D. De legat. 2. & in l. 5. C. De oblig. & act.* ubi, quæ semel

pla.

placuerunt, non licet amplius retractare, invito altero Facit & juris regula: Quod semel placuit, amplius displicere non potest, c. 21, De R. I. in 6. Contra tamen communiter obtinuit, quod possit invito; idque aperte probat textus tit. 38, lib. 2, Feud. quo loco expressè inquit textus his verbis: Quia vasallus etiam sine domini voluntate rectè feudum refutare potest; post refutationem tamen ad servendum non tenetur. Arque hanc sententiam communiter à Doctoribus receptam esse testatur idem Panorm. ad c. 7, num. 19, sup. De constit. tum Curtius Jun. fatetur hanc esse communem conclus. in tract. feudal. in 4, parte princ. num. 135. Quæ certè hac ratione nititur, quod scilicet feudum præcipue in favorem ipsius vasalli concedatur, cum sit beneficium tribuens gaudium capienti, tit. 2, lib. 2, Feud. igitur vasallus huic favori suo liberè renuntiare potest, c. Ad Apostolicam 16, inf. De regularib. & l. Siquis in conscribendo 29, C. De pactis. Quod tamen ita exaudiendum est, nisi feudi refutatio sive renuntiatio sit intempestiva domino, ut si v. g. renuntiet vasallus eo tempore, quo necessaria est domino opera ipsius, arg. text. in l. Sed & socius 17, §. fin. & in l. Actione 65, §. 3, D. Pro socio. Ita ex omnium sententia tradit Felin. ad d. c. 7, De constit. num. 77. Ubi & sub num. 78. adfert aliam limitationem, quod videlicet refutatio feudi nec eo casu fieri possit, ubi feudum est conditionatum, ut loquatur, hoc est, ad certum servitium adstrictum: aliter verò, si simpliciter sive generaliter sit promissum servitium, quâ specie tantum putat refutationi locum esse, Glos. ad tit. 51, lib. 2, Feud. quam & communiter approbatam testatur ex aliis Julius Clar. in §. Feudum quæst. 34, num. 1,

Et adducitur hæc ratio, quod dominus, ubi certum servitium promissum est, sit in quasi possessione, quâ invito privari non debet: non idem est, ubi simpliciter promissum est servitium, eò quod incerti servitii, priusquam certificetur, nulla sit obligatio, l. Vbi autem 75, D. De verb. oblig. Verum hanc distinctionem merito rejicit Franc. Somb. in Comm. ad V. Jus Feud. p. 12, num. 115, & segg. & Baro Schenck, ad d. tit. 38, lib. 2, Feud. uterque securus Zafium; hac ratione, quod fundamenta Doctorum nihil magis stringant circa certa servitia, quam incerta: cum generis obligatio non nisi in specie solvi possit, l. Cuius incertus 13, D. De legat. 1, Et cum textus in d. tit. 38, indistinctè loquatur, omninò puto eum indistinctè quoque exaudiendum esse, arg. text. in l. 8, D. De public. in rem. us. Neque movent jura in contrarium supra allata per Panorm. nam regulariter quidem verum est, Quod semel placuit, amplius displicere non potest: sed fallit, ubi ex natura contractus pœnitentiæ locus est, veluti in contractibus innoominatis, l. Si pecuniam 5, in pr. D. De condic. caus. dat. item in deposito, mandato, & societate, l. 1, §. 2, 2, D. Depos. §. 12, Inst. De mand. & §. 5, Inst. De societ. Illud verò nullam difficultatem habet, quod vasallus feudum suum refutare possit proximo adgnato, qui & ex primo investito descendit, etiam sine consensu domini, per text. in tit. 39, lib. 2, Feud. & ibid. tradunt And. de Isernia & Baro Schenck. Quod haud dubiè obtinet & in refutatione patris facta filio suo: si enim adgnatus adgnato refutare potest feudum, multò magis pater filio vel nepoti. Ita eleganter Franc. Sombec. d. loco num. 118.

In Cap. Ex parte 2.

SUMMARI A.

1. Prelatus Feudum ad Ecclesiam reversum, non obstante juramento de novo feudo non constituendo, potest alteri concedere.
2. Ecclesiasticæ personis quatenus feudum concedere liceat.
3. An promissum id liceat?
4. Licet, si utilitas postulet.
5. Feudum commissum ob alienationem vasalli an possit concedi ejusdem filio, &c.
6. Alienationis nomine quid veniat.
7. Testamento vel aliâ ultimâ voluntate feudum alienari nonquit.
8. Neque aliâ specie alienationis inter vivos.
9. Alienatio facta intelligitur, secutâ traditione reali.
10. Domino consentiente alienatio rectè fit.
11. Non etiam in præjudicium adgnatorum.
12. Transactio super feudo permittitur vasallo.
13. Vasallus evictio feudo quatenus habeat regressum adversus dominum.
14. Diviso quoque feudi vasallo permittitur.
15. Dos an rectè in feudum concedatur.
16. Servitus prædicto feudali imponi potest.
17. Subfeudatio feudi qualiter rectè fiat.
18. An tunc requiratur consensus adgnatorum primi investiti.

19. Feudum illicitè alienatum aperitur domino.
 20. Nisi vassallus ignorans alienaverit.
 21. Quid si vassallus ecclesiasticus alienet feudum, vel ex alia causa delinquat?
 22. Quid si ex causa ingratiudinis vel feloniam committatur feudum?
 23. Ecclesia an possit feudum alienatum & recuperatum difficile alteri, qui illud recuperet, cedere?

TRes quæstiones hoc Cap. proponuntur & deciduntur: quarum prima hæc est, Utrum feudum ad Ecclesiam revolutum, puta ob mortem ultimi vassalli, possit Prælati ejusdem Ecclesiæ, Rom Pontifici inconsulto, alteri concedere, salvo juramento suo, quo se obstrinxit, de novo feudo non constituendo? Altera est, Utrum feudum Ecclesiæ, quod propter alienationem vassalli in commissa cecidit, possit à Prælato Ecclesiæ concessum ejusdem vassalli filio vel consanguineo, vel ipsius consorti, id est, socio ejusdem feudi? Tertia quæstio est, An feudum Ecclesiæ à vassallo alienatum, ita quòd recuperari sit difficile, possit alteri laico concedi, qui illud recuperet, & in feudum ab Ecclesia recognoscatur? Ad singulas quæstiones affirmativè responderetur, quòd scilicet licite possit. Sed earum rationes inquiramus.

Quod igitur ad primam quæstionem attinet, hujus ratio hæc est, quòd juramentum strictam interpretationem recipiat, hoc est, ad ea tantum pertineat, de quibus est actum, c. 35. penult sup. De jurejur. At verò juratum solum est de non constituendo novo feudo in rebus Ecclesiasticis; non igitur porrigi debet juramentum ad antiquum feudum. Sed etsi novi feudi nulla fuisset mentio facta, nihil tamen magis contineretur juramento concessio antiqui feudi, ex sententia Panorm. h. n. 3, Idque hanc rationem habet, quòd scilicet talis concessio non videatur nova constitutio feudi, ex quo res semel feudi naturam induit.

Cæterum hic dispiciendum est, an id Prælati 2 promissè permittitur sit, ut feudum ad Ecclesiam revertisse possit alteri rursus liberè dare in feudum? Et quidem jure Feudorum omninò interdictum est Ecclesiasticis personis jus concedendi feudum novum, tit. 1. in pr. & tit. 6. in pr. lib. 1. Feud. que modòdum & jure Decretalium, c. un. De reb. Eccles. non al. in Extravag. com. Quod tamen jus feudorum ita interpretatur, nisi ex more antiquo hæc facultatem infeudandi sic acqui-

sierint Ecclesiastici, videlicet ante Urbani II. Constitutionem: hic enim in Synodo Placentina, cum prius constituisset, ne ulla fieret ordinatio Clericorum absque titulo, id est, rebus, unde se aleret ordinatus, can. 2. in pr. dist. 70, vetuit quoque, ne Episcopi, alique Ecclesiastici eadem res in feudum darent, nisi id antiquus usurpassent, d. tit. 6. in pr. d. tit. 1. in pr. & ibi Jac. Cujac. Loquitur itaque Urbanus, sive textus feudalis, locis alleg. de personis Ecclesiasticis, quæ infeudandi jus habent, & non habent, de rebus etiam numquam in feudum concessis; textus verò Cap. nostri agit de rebus antea in feudum datis, quæ, si decedente vassallo ad Ecclesiam redierint, possint rursus à Prælato ejusdem Ecclesiæ alteri in feudum concedi; nihilominus receptum est & jure feudorum, ut in tit. 35. lib. 2. videre est.

Sed an promissè? Minimè; sed ita demùm, si expedire videatur Prælato per hunc text. nost. vers. in primo ergo casu, in verbis si videris expedire, scilicet Ecclesiæ Nam cum ad Prælatum sola Ecclesiasticarum rerum administratio spectet, ita ut eorum potius procurator sit, quàm dominus, c. Conquerente 16. sup. De off. jud. ordin. juncto c. 2. inf. De donat. non debet nisi utiliter fungi officio suo, d. c. 2. quippe cum in cæteris negotiis & actionibus id observetur, ut, si quid in arbitrium alterius conferatur, hæc vel simili formâ Si fueris arbitratus, Si putaveris, Si existimaveris, Si utile tibi visum fuerit, vel, Si tibi videbitur, fac; id ad viri boni arbitrium redigi debeat, non verò ut libera disponendi potestas permittitur censetur, per text. in l. Fideicommissa 11. §. 7. D. De legat. 3. in l. Fideicommissa 46. §. 3. vers. nam & eam D. De fideicommiss. libert. in l. Si societatem 6. & in l. Societatem 76. cum 4. legib. seqq. D. Pro socio.

Quare ex hoc textu nostro discimus, Prælati 4 tunc permittam esse concessionem feudi ad Ecclesiam revertisse, si id utilitas Ecclesiæ poposcerit quod vel eo casu accidit, si eadem causa daret, ob quam antea res Ecclesiæ in feudum fuit conversa: ut si, exempli gratiâ, Ecclesiæ habuit castrum, sibi magis damnosum quàm utile, quod idcirco alteri dedit in feudum, hoc feudo per mortem vassalli Ecclesiæ aperto, si eadem adhuc causa perseveret, restet idem feudum à Prælato rursus alteri conceditur, etiam absque alia solemnitate, alias secus: etenim cessante causâ debet cessare effectus, c. 60. sup. De appellat. Panorm. ad c. 8. n. 11. sup. De reb. Eccles. alien. Dixi, etiam absque alia solemnitate; nam alioquin in nova alienatione rei

Ecclesiastica immobilis, vel etiam mobilis, sed quæ servando servari potest, præter utilitatem, requiritur etiam consensus, & subscriptio Capituli, *can. 52 xi 1. quæst. 2. Et d. c. un. De reb. Eccles. non alien. in Extravag. commun.*

- 5 Nunc ad secundam quæstionem text. nostri transeamus, quæ quæsitum fuit, An feudum commissum propter alienationem à vasallo factam possit concedi: iisdem filio, vel consanguineo, vel & consorti? Et respondetur, quod sic. ¶ Ubi in primis observandum est, quod tamen si alias alienationis verbum latissimè pateat, ut non solum dominii translationem, sed etiam usufructus dationem, pignus, servitutis impositionem, emphyteusim, & transactionem complectatur, *l. fin. C. De reb. alien. non al. Et de prohib. rer. alien. junctal. 4. C. De prad. Et alius reb. minor sine decr. non alien. in materia tamen feudali ita strictior verbi alienationis acceptio est, noratque tantum dominii translationem, oppignorationem, emphyteusim sive concessionem in libellum, & omnem alium actum, per quem Imperii, vel domini utilitas diminuitur, tit. 52. Et 55. in princ. lib. 2. Feud. Itaque transactionem, servitutis impositionem, & si quæ alia sunt, de quibus inf. non continet.*
- 7 Cum verò rei alicujus alienatio duobus modis contingat, aut per ultimam voluntatem, aut per viam contractus, *l. Pero 69. §. 3. D. De legat. lib. 2.* utraque regulariter vasallo est interdicta. * Nam quod atinet ad ultimam voluntatem, expressi juris est, feudum non cadere sub testamenti factationem: inquit enim text. in tit. 8. in pr. l. 1. Feud. his verbis, *nulla ordinatione defuncti in feudo manente vel valente. Idque hanc rationem habet, ne invito domino alius vasallus subrogetur, tit. 12. lib. 2. Feud. vel si paternum sive antiquum feudum sit, ne aliis adgnatis, qui ex primo investito descendunt, præjudicetur, tit. 39. Et d. tit. 55. in pr. lib. 2. Feud. Quod usque adeò obtinet, ut ne quidem favore animæ, vel religionis talis ordinatio defuncti permissa sit, tit. 9. §. 1. Et d. tit. 55. in pr. lib. 2. Feud. ob rationes jam dictas, quibus junge text. in tit. 13. lib. 1. Feud. Ecclesia, ait textus, cultrix & autrix justitiæ non patitur contra justiciam aliquid fieri in se, vel in alterum. Atque hinc fit, quod feudum vel ejus pars uni filiorum à patre prælegari non possit, aut, si à patre filius exheredatus sit, etiam ex legitima causa, id referri non debeat ad feudum, quod extra corpus hereditatis est, & non subjacet defuncti dispositioni, tit. 45. lib. 2. juncto d. tit. 13. in princ. lib. 1. Feud.*

Quo verò ad alienationem per viam contractus, canon minus prohibita est vasallo, propter easdem rationes, ne videlicet domino, aut reliquis adgnatis, qui alioqui successuri sunt, præjudicium generetur, *jurib. antè alleg.* Et quamvis jure antiquo aliter usurparum erat, quo impune feudum alteri in libellum, id est, in emphyteusim, concedebatur, *tit. 13. lib. 1. Et tit. 9. §. un. lib. 2. Feud.* hodie tamen ex Lotharii II. & Frederici Imp. Constitutionibus id emendatum est, ut ne quidem in libellum concedi possit, sub pœna committendi feudi, *d. tit. 52. Et d. tit. 55. in pr. lib. 2. Feud.* Excluis etiam vasalli descendentes, & reliquis adgnatis, *per hunc text. nost. Et in tit. 24. §. 2. cum tit. 25. Et 26. lib. 2. Feud.*

Intelligitur verò alienatio tunc facta, quando & aliter est tradita: unde si feudum à vasallo tantum sit venditum, vel pignori obligatum, nulla factâ traditione possessionis, alienatum feudum non intelligitur, *l. Alienatum 67. in pr. D. De verb. sig. latè Et eleganter Jul. Clar. §. Feudum q. 31. Et q. 35. & consequenter cessabit pœna commissi, nondum traditione factâ, d. tit. 24. §. 2. l. 2. Feud. Quid enim obest contractus, ubi injuria nullum effectum habuit? *l. 1. §. fin. D. Quod quisque jur. in alt. stat.**

Quæ tamen ita restringenda sunt, nisi dominus in alienatione feudi consenserit, *d. tit. 52. Et d. tit. 55.* cum enim feudum propter alienationem in commissum cadat domino suo, idè, quod ipsi injuria per alienationem fiat, *d. tit. 24. §. 2.* poterit utique in alienationem consentiendo hanc injuriam antevertere & abolere: siquidem scienti & consentienti nulla sit injuria, *l. 145. D. De R. l. Et c. 27. eod. tit. in 6.*

Nihil tamen magis idcirco, quod dominus consenserit alienationi, præjudicium sit adgnatis vasalli, ad quos eo mortuo est feudum perventurum, ut quia ex primo investito descendunt; nisi & hi quoque in alienationem consentiant expressè vel tacitè: expressè, si videlicet id aperte declarent; tacitè, si dissimulent per anni spatium, *tit. 26. vers. Titius filios lib. 2. Feud.* Alioqui, non consentientibus adgnatis, constabit tantum alienatio feudi usque ad mortem vasalli alienantis; quo discedente, ad adgnatos proximos transitum aperit, *tit. 8. in princ. Et d. tit. 13. Et ibi Glos. lib. 1. Feud.* quia resolutio ure auctoris resolvitur & jus successoris, *l. Lex veftigalis 31. D. De pignorb. Et hypoth.*

Secundò, quæ de alienatione prohibita diximus, restringenda sunt etiam quoad transactio-

nent,

nem, & divisionem feudi. Nam etsi transactio species sit alienationis, l. 4. C. De prad. & aliis reb. min. tamen jure feudali permittitur vasallo transactio, etiam absque assensu domini, tit. 26, vers. si vasallus de beneficio lib. 2. Feud. aded, licet de proprietate feudi sit contentio, tit. 43, & tit. 8. in pr. lib. 2. Feud. nam vasallus tam feudi, quam proprietatis ejus est quasi procurator in rem suam, ita ut recte utriusque nomine agat, & conveniatur, tum etiam transigat, dummodò id absque fraude fiat, jam alleg. jurib. Id enim ipsi permittitur, propter singularem ejus fidem, quã dominus confidit eum probe & fideliter omnia confecturum, tit. 50 lib. 2. Feud. alioqui iniquum esset, vasallum de jure proprietatis experiri, vel transigere posse, utpote proprietate re ipsa separata & distincta à feudo, tit. 23, vers. hujus, in verbis, ut proprietatis qui dem, lib. 2. Feud.

13 Interim animadvertere debet vasallus, ut, si evictò à se feudo velit habere regressum adversus dominum suum, denunciet illi prius, sibi motam esse litem iacione feudi; ut ita in iudicium veniat dominus defensor suum vasallum: quã denuntiatione factã, si non defenderit dominus, feudumque evincatur, id est, auferatur à vasallo per sententiam iudicis, agere poterit vasallus contra dominum evictionis nomine, ut aliud ejuſdem aſtimationis feudum illi restituat, vel nummos in feudum elocandos adnumeret, tit. 25, & d. tit. 8. lib. 2. Feud. Nisi forte à vasallo per injuriam, sive infertiam ipsius iudicis, aut per culpam suam feudum sit evictum: nam his casibus dominus propter evictionem non tenebitur, per text. in e. fin. sup. De empr. & vend. in l. Emptor fundi 8. & l. Si non injuria C. De evict. in l. Si per imprudentiam 51. in l. Si fundo 53, & in l. Si deo 55, D. eod. tit.

14 Jam, quod ad divisionem attinet, tametsi & hæc inter alienationis species recensetur, l. 1. C. Com. utriusque jud. & s. fin. in pr. De officio jud. id tamen jure feudorum receptum non est, quo licitè permittitur (etiam invito domino) feudi divisio inter legitimos heredes; præterquam in feudo Ducatus, Marchiæ, & Comitatus, quæ ob utilitatem publicam divisionem non recipiunt, ex Frederici Imp. Constitutione 55, §. 1, lib. 2. De Feud.

15 Tertiò, quæ de prohibita feudali alienatione diximus, cessant quoque in dote: nam mulier feudum, si quod habet, rectè in dotem confert marito suo, tit. 13, lib. 2. Feud. etiam si doris datio sit quædam alienatio, l. 30, penult. C. De jure dot. Sed an

pater possit feudum, quod habet, filia suæ sive potius genero in dotem dare? Minimè, per text. in tit. 9, §. un. lib. 2. Feud. Jul. Clar. §. Feudum quæst. 36.

16 Non dubium quoque est à vasallo posse imponi servitutem prædio feudali, quæ tamen domino non præjudicat, si postea feudum ipsi aperiatur, d. tit. 8. lib. 2. Feud. De alienatione, quæ fit per refutationem, diximus supra eod. ad e. 1.

17 Postremò feudum vasallo concessum potest ab eodem alteri subfeudari, id est, rursus dari in feudum, etiam dissentiente domino, tit. 9, in pr. in verbis, quod & ipsum sincere, tit. 34, §. 2, & d. tit. 55, §. 2. lib. 2, Feud. & à secundo hoc vasallo iterum potest alteri concedi in feudum; & sic deinceps usque in infinitum, d. tit. 38, §. 2, dum tamen tria concurrant: Unum, ut id absque fraude fiat, d. tit. 55, in pr. vers. callidis. Alterum est, ut detur personæ ejusdem qualitatis, ut si, verbi gratiã, dans sit miles, necesse est, ut & accipiens miles sit, d. tit. 38, §. 2. Tertium, ut id eadem lege fiat, hoc est, quã conditione prior vasallus recepit feudum, eadem quoque alteri concedat, puta, si pro masculis tantum accepit, non poterit dare alteri, ut & femina succedant, d. tit. 38, §. 2.

18 Sed quæstionis est, An in hac subfeudatione requiratur consensus adgnatorum primi investiti? Et rectè æquius est requiri, ne jus, quod ex prima investitura ipsis adgnatis competit, in vitium auferatur, arg. l. id quod nostrum De R. I. Nihilominus, si eorum consensus non sit adhibitus, durabit subinfeudatio ad vitam primi investiti: eo vero discedente sine liberis poterunt adgnati feudum ad se revocare; cum resolutò jure auctoris, resolvatur & jus successoris, d. l. Lex vestigali 31, D. De pign. & c. ita post Andr. de lsero Curt. Jun. in tract. Feud. in quarta parte princ. num. 85.

19 His igitur casibus exceptis, feudum, si alienetur à vasallo, ipso jure aperitur domino; aded, licet post alienationem factam feudum rursus recuperaverit vasallus, per text. in tit. 42, lib. 2. Feud. siquidem sufficit, feudum propter alienationem factam domino commissum, ac proinde jus illi quæsitum esse, quod pœnitentiã delinquentis non aboleretur, l. Qui eã mente 65, D. De suri. & l. Quid sit 17, §. 1, D. De adl. edito. Nisi forte ignorans alienasset vasallus, quo casu excusaretur, propter ignorantiam suam, per text. in tit. 26, vers. si vasallus feudum lib. 1. F. Nec enim injuria propriè ab ignorantante, sed doloso committitur, l. 1, in princ. vers. specialiter & ibi Accurs. D. De injur.

21 Præterea, et si alienatione feudi à vasallo facta, ita committatur feudum, ut statim ad dominum redeat, sub motis omnibus vasalli descendentes, & adgnatis, tit. 24, §. 2, lib. 2, Feud. & text. hic in c. 2, id tamen restringendum est ad vasallum sæcularem; secus enim si vasallus sit Ecclesiasticus, possidens feudum Ecclesiæ suo nomine, qui, si alienet illud feudum, vel ex alia causa delinquat, quæ privationem feudi mereatur, non ideo tamen feudum omnino aperitur domino, sed tantummodo ad vitam ejusdem Clerici, qui feloniam admisit: nam eo mortuo successorie ejus restituendum est feudum, tit. 40, §. un lib. 2, Feud. Etenim delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare, c. 76, De R. l. in 6. Cum igitur in secunda questione hujus c. nost. agatur de vasallo sæculari, qui propter alienationem feudi à se factam jure suo cecidit, ita, quod feudum ipso facto redierit ad Ecclesiam; rectè responsum est à Summo Pont. illud rursus licitè in feudum concedi posse ejusdem filio, vel consanguineo: cum Ecclesia in concedendo tali feudo utatur jure suo, per ea, quæ supra diximus ad primam questionem text. nostri.

22 Cæterum, cum vasallus nonnumquam ex alia causa, quam alienationis, privetur feudo suo, veluti, si fratrem suum, vel alium (quod tamen factum parricidii appellatione contineatur) occiderit, vel alium quemcumque fraudulenter, d. tit. 24, §. 2, & tit. 37, lib. 2, Feud., ita, ut in curia amplius stare non possit; hic distinguendum est inter causas ingratitudinis sive feloniam, quæ plures recensentur à Franc. Somb. in Comment. in Vjus Feud. p. 12 & à me in Summa juris Canonici tit. de Feud. Ut, si quæ à vasallo admissa est in dominum suum, feudum omnino committatur, & ad dominum redeat, exclusis omnibus descendentes & adgnatis vasalli: ut hanc saltem dominus, ait text. habeat suæ injuriæ ultionem, d. tit. 24, §. 2, & tit. 37, lib. 2,

Feud. si in alium delictum admittum sit, feudum quidem amittatur quoad descendentes vasalli, & adgnatos proximos, sed non quoad remotiores, qui scilicet quarto gradu sunt, qui rectè in tale feudum succedunt, & præferuntur ipsi domino, tit. 6, vers. si vasallus culpam, & tit. 31, lib. 2, Feud. Atque hæc singulari ratione in feudis recepta sunt; alioqui regulariter constituti juris est, ne pœnæ suos auctores transgrediantur, l. 22, C. De pœnis. Illos autem adgnatos in successione solos intelligimus, qui ex primo vasallo investito descendunt, non eos, qui tantum sanguinis vinculo sibi invicem sunt conjuncti: nam nec fratres inter se, quoad feudum novum sibi invicem adgnati dicuntur, tit. 11, lib. 1, tit. 14, vers. si duo fratres lib. 1, & tit. 12, lib. 2, quamvis aliàs fratres inter se adgnati sint, sibi que invicem succedant in bonis alodialibus, ut videre est Novel. Inst. 118, c. 3, & tit. 1, §. 14 cum tit. seq. lib. 3, Insti.

Jam, quod ad tertiam questionem attinet hujus c. nostri, ex ejus decisione illud annotandum est, quod Ecclesia possit feudum propter alienationem commissum, & recuperari difficile, alteri cedere, qui illud recuperet. Ratio patet ex iis, quæ ad priores duas questiones supra adduximus. Huic autem refragari videntur textus in l. 1, & l. 2, C. Ne licet pot. paroc. litig. & in c. 2, §. un sup. De alien. jud. mut. caus. facta, quibus locis jacturâ causæ multatur illi, qui eam in potentiorum transferunt: at verò hæc translatio feudi in potentiorum fit; ergo, & c. Verum hic alia ratio subest: cum enim propter alienationem factam feudum ipso jure apertum sit Ecclesiæ, ut supra probatum est, ac proinde certum & exploratum jus habeat Ecclesia, quæ est domina ipsius feudi, non potest dici feudum in potentiorum transferre, opprimendi vel vexandi alterius causâ; quod solum in contrariis juribus coercetur. Vide, quæ habet Jafon. ad d. l. 1. C. Ne lic. potens. & c.

IN TIT. XXI. DE PIGNORIBUS ET ALIIS CAUTIONIBUS.

In Cap. Lator 2.

SUMMARI A.

1. Liber homo ex causa aris alieni detineri non potest.
2. Si bonis suis cedere velit.
3. Cessio hac ubi, qualiter, & à quibus fieri possit.
4. Effectus cessionis.
5. Cessio ignominiosa quid operetur.
6. Cessionis beneficium quibus non datur.
7. An et renuntiare debitor possit?
8. Creditor debitorem fugientem propria auctoritate detinere potest.
9. Arresta contra debitores extraneos de consuetudine permittuntur.

Textus